MAASEUDUN TULEVAISUUS
Maa- ja metsätaloustuottajajärjestön äänenkannattaja – Perustettu 1916

Päätoimittaja
Lauri Kontro

Toimituspäälliköt
Jussi Martikainen
Tiina Taipale

Kun pessimisti väittää, ettei mikään voisi olla enää huonommin, optimisti sanoo, että kyllä voi. **MIKKO RUSKEALA ITÄ-HÄMEESSÄ**

Valiolle jättisakko markkinaoikeudelta

Markkinaoikeus piti voimassa Kuluttaja- ja kilpailuviraston (KKV) joulukuussa 2012 tekemän päätöksen, jonka mukaan Valio on käyttänyt määräävää markkina-asemaansa väärin ja syyllistynyt perusmaidoissa saalistushinnoitteluun vuosina 2010–2012.

Markkinaoikeuden eilen julkistaman päätöksen mukaan Valio joutuu maksamaan 70 miljoonan euron sakon. Se on suurin yksittäiselle yritykselle Suomessa koskaan määrätty sakko.

Oikeuden mukaan Valiolla oli yksityiskohtainen suunnitelma Arla Ingmanin syrjäyttämiseksi maitomarkkinoilta hinnanalennuksilla. Lisäksi Valio tiesi oikeuden mukaan, että sen hinnoittelu oli taloudellisesti kestämätön kilpailijoille.

Todellisuudessa Valio pärjäsi markkinaosuuskilpailussa heikosti, koska Valion markkinaosuus perusmaidoissa pieneni vuosina 2010–2012 rajusti.

Valio on koko ajan kiistänyt syyllistyneensä kilpailulain vastaiseen toimintaan, koska perusmaitojen myynti oli kannattavaa. KKV:n mielestä Valio myi kuitenkin maitoa kaupoille liian halvalla suhteessa tuottajille maksettavaan hintaan.

Valion toimitusjohtajan Pekka Laaksosen mukaan markkinaoikeuden päätös estää aidon kilpailun markkinoilla ja sulkee Valion kilpailusta. Laaksosen mielestä päätös on kallis sekä kuluttajille että Valiolle.

Valio joutui nostamaan runsas vuosi sitten KKV:n päätöksellä perusmaitojensa hintaa ja kilpailijat seurasivat perässä. Laaksosen mukaan kuluttajat ovat Suomessa maksaneet tavallisesta perusmaidosta kymmeniä miljoonia euroja enemmän kuin tilanteessa, jossa kilpailu toimii.

KKV:n ja Valion välisessä kiistassa on perimmiltään kysymys siitä, miten tuottajille maksettava hinta muodostuu.

Valion mukaan tuottajille maksetaan maidossa myös korkean lisäarvon tuotteista syntyvä voitto. KKV:n ja markkinaoikeuden mielestä maidon tilityshinta ei sisällä voittoa, vaan on suora perusmaidon kustannus.

Olisiko tulkinta erilainen, jos Valio maksaisikin voiton osinkoina eikä lisähintana?

Laaksosen mukaan KKV:n ja markkinaoikeuden päätökset osoittavat, ettei osuustoiminnallisen liiketoiminnan kustannuslaskentaa ja voitonjakoa ole ymmärretty. Esimerkiksi raaka-aineen hinnassa maksettu voitto ei Laaksosen mukaan voi olla kustannus osuustoiminnalliselle yritykselle.

Markkinaoikeuden mielestä Valio myi maitoa liian halvalla.

Lappeenrannan teknisen yliopiston professorin Iiro Jussilan mukaan on ilmiselvää, ettei KKV:ssä ymmärretä osuustoimintaa yritysmuotona. Jussilan mielestä maitokiistassa pelataan suurten ulkomaisten toimijoiden pussiin kotimaisten yritysten ja jopa kuluttajien kustannuksella. (MT 10.1. 2014)

Valion mielestä markkinaoikeuden päätös on ristiriidassa todellisuuden kanssa. Valio aikoo valittaa päätöksestä korkeimpaan hallintooikeuteen (KHO). KHO joutuu tekemään ennakkopäätöksen muun muassa siitä, onko osuustoiminnallisen yrityksen tuottama voitto kilpailuoikeudellisesti vältettävissä oleva kustannus.

Laaksonen ihmetteli KKV:n ristiriitaisia määräyksiä Maaseudun Tulevaisuudessa keskiviikkona ilmestyneessä haastattelussa.

Yrityskauppojen seurauksena KKV määräsi maksimihinnan, jolla Valion pitää myydä 185 miljoonaa litraa maitoa kilpailijoille vuodessa. Myöhemmin Valion omille tuotteille määrättiin minimihinta, joka ylittää aiemmin määrätyn maksimihinnan. (MT 25.6.)

Markkinaoikeuden päätös ei lopeta Valion ja KKV:n välistä periaatteellista kiistelyä maidon oikeasta hinnasta ja hinnanmuodostuksesta. Lopullinen päätös tulee KHO:sta ja viime kädessä EU-tuomioistuimesta.

Varmaa tässä vaiheessa on, etteivät perusmaitojen kuluttajahinnat laske ja ulkomaisten kilpailijoiden tuleminen markkinoille helpottuu.

Toivottavasti korkeista kuluttajahinnoista heruu jaettavaa myös kotimaisille tuottajille.

Maitokiista jatkuu KHO:ssa.

Sotessa vasta raamit

Sote-ratkaisu syntyi viimein hallituksen ja opposition yhteistyönä. Nyt hyväksytty malli perustuu viiden suuren sote-alueen muodostamiseen siten, että näille alueille tulee kaikkien sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuu.

Suomeen syntyy viisi suurta terveystaloa. Käytännössä sote-alueet ovat kuntayhtymiä, joiden hallinnossa ovat kaikki jäsenkunnat edustettuina.

Sote-alueilla on jatkossa vastuu siitä, että kaikki asukkaat saavat samanlaiset palvelut. Myös jako perusterveydenhoitoon ja erikoissairaanhoitoon poistuu. Hyvänä puolena nykyiseen järjestelmään verrattuna on se, että potilaan pallottelu eri yksiköiden välillä häviää.

Uudessa mallissa Pudasjärvellä pitäisi kansalaisten ulottuvilla olla samat palvelut kuin Oulussa. Sote lupaa turvata lähipalvelut.

Käykö näin, jää nähtäväksi. Joka tapauksessa on myönteinen asia, että tämä on tulevaan lakiin kirjoitettava velvoite.

Palvelujen järjestäminen ja niiden tuottaminen on eriytetty toisistaan. Sote-alueet päättävät, miten palvelut järjestetään, ja ostavat ne palvelujen tekijöiltä. Malleja on kuitenkin useita.

Avoimia kysymyksiä liittyy kilpailuttamiseen. Viime päivien uutiset kertovat, että pääomasijoittajat ovat jo vallanneet hoitopalvelujen markkinat. Toisaalta yksityiset terveysasemat syyttävät sote-ratkaisun luovan julkisen monopolin.

Suurten sote-alueiden alle syntyy joka tapauksessa pienempiä kuntayhtymiä palvelutuottajiksi. Jos hallintoa oli tarkoitus yksinkertaistaa, sitä tuskin tapahtui. On silti syytä uskoa, että palvelun laatu paranee.

VIERASYLIÖ

Euroopan hullu vuosi

Vuotta 1848 on opittu kutsumaan Euroopan hulluksi vuodeksi. Sitä on kutsuttu myös kansojen kevääksi ja vallankumousvuodeksi.

Sitä valmistelivat teollistuminen, feodaaliajan rappio, nälänhädät ja kadot, Napoleonin sodat sekä liberalismin, sosialismin ja nationalismin aatteet.

Espanja, Preussi ja Venäjä eivät sietäneet Napoleonin ryöstöretkiä ja Wienin tanssiva kongressi oli sekin nimensä veroinen.

Kansallisuusaate, Wienin kongressi ja sen ”kolme kunniakasta päivää” vyöryivät läpi koko tuolloisen Euroopan ja Belgia, Kreikka sekä Puola asettuivat tsaaria vastaan. Koko Eurooppa oli liikkeellä ja se ulottui myös globaalina ei vähiten Brasiliaan.

Eugene Delacroixin maalaus vuodelta 1830 ”Vapaus johtaa kansaa” tuli tuo ajan symboliseksi näyksi kansakuntien esteettiseen sosiaaliseen pääomaan, symboliikkaan.

Kriittiset yli sata meppiä

Eurovaali 2014 toi mukanaan yli sata eurokriittistä meppiä. Eniten heitä valittiin Ranskassa, Britanniassa, Tanskassa mutta myös liki jokaisessa EU valtiossa, ja Suomessa Perussuomalaisena puolueena jo viisi vuotta aiemmin.

Samaan aikaan Ukraina oli jo liki sisällissodan partaalla ja Venäjä kävi taistelua omasta asemastaan idän ja lännen uudessa globaalissa asetelmassa, jossa sen asema oli, jälleen kerran, uhattuna.

Järjestettiin irvokkaita vaaleja, joita oli edeltänyt arabi-islamilainen vallankumousten aalto ja talouden syvä kriisi yhteisen valuvikaisen valuutan kourissa. Välimereisen Euroopan alueella nuorista puolet oli työttömänä.

Suomessa työttömyys läheni puolta miljoonaa ja silti maa oli luottoluokituksessa, pysyvän lamankin kourissa ja taantumassa, kolmen A:n eurooppalainen valtio.

Oli pidettävä yllä uskoa hallitukseen, jota ei enää ollut. Meppivaaleissa valitut edustivat vajaata 10 prosenttia kansanvallan äänioikeutetuista. Sama toistui joka valtiossa.

Kuka käytti ja kenen antamalla mandaatilla valtaa tässä uudessa uljaassa Euroopassa?

Oliko valta annettu vai oliko se ryöstetty?

Arabi-islamilainen vallankumous

Euroopan uusin hullu vuosi alkoi jo globalisaation aamuna, jolloin Aasia, ja ensimmäisenä Kiina, oli ottanut asemansa globaalissa kilpailussa ja Yhdysvallat taisteli poliittisen ja taloudellisen asemansa puolesta Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen.

Venäjä ei ollut koskaan toipunut tuosta alennustilasta, eikä se ollut ensimmäinen kerta valtaisan maan historiassa. Sen satelliittivaltioita kosiskeltiin mukaan uuteen maailmanjärjestykseen muistamatta, kuinka niiden historia oli pikemminkin euraasialainen ja slaavilainen kuin eurooppalainen.

Valtaosa ei vaivautunut vuoden 2014 vaaleihin.

Euroopan niemen elämä oli ollut sodissa ja suurin muuttaja oli juuri tuo Euroopan hullu vuosi 1848. Se vain oli unohdettu ja myöhemmät sotamme muistettiin. Ei niiden juuria ja juurettomuutta, eurooppalaista yhteistä painajaistamme.

Imperialismin aikana tehtyjä ”löydöksiä” ja niiden oppimatonta ryöstöä ja käyttöä vanhalla mantereella. Käytettiin tieteitä ja taiteita, joita ei tunnettu lainkaan. Syntyi aatteita, joita ei osattu valjastaa muuhun kuin väkivaltaan, eurooppalaiseen osaamiseen, kulttuuriin ja sosiaaliseen pääomaamme.

Aatteiden kriisi

Kun hullun vuoden suuret aatteet joutuivat kriisiin, alkaen sosialismista ja liberalismista, demokratiasta ja sen ikivanhoista instituutiostamme, uuden internetin ja sosiaalisen median maailmassa, perinteisen vallan, väkivallan vähättely osana 7 000 miljoonan ihmisen uutta vuosituhatta, oli jäänyt vähemmälle huomiolle.

Euroopan hullun vuoden aikoihin 1830-luvulla Aasia oli vähäinen vaikuttaja, Yhdysvallat ja Nato tuntemattomia ja imperialismi eli omaa elämäänsä, valkoisen miehen tautia.

Taantuma traumana 2000-luvulla tähän aikaan oli sula mielettömyys ja sitä ylläpitivät Euroopan ikivanhat sosiaalisen pääoman ja instituutioiden muistot, niiden rauniot. Eurooppa alkoi yhdentyä 1830-luvun hengessä ja tanssien Wienin tanssivan kongressin tahdissa, yksi eteen, kaksi taakse.

Valtaosa eurooppalaisista ei vaivautunut vuoden 2014 vaaleihin. Ne jotka vaivautuivat, perustivat uuden liikkeen, johon tulivat mukaan etenkin britit, ranskalaiset, tanskalaiset ja myös suomalaiset jo vuonna 2009 omalla piskuisella perussuomalaisella kansanliikkeellään.

Se oli hyvin suomalaiskansallinen ja mukautui myöhemmin yleispuolueeksi vihreän liikkeen, kristillisten tai kielipuolueen, työväenpuolueiden kanssa, vanhan agraarin puolueen rinnalla oppositiossa.

Sen sijaan eurooppalaiseen liikkeeseen kuului yli sata meppiä. Enemmän kuin kaikki Saksana mepit yhteensä. Sellaista ei voi sivuuttaa, Saksa käyttää meppeineen suvereenia valtaa Unionin sisällä. Eurooppalaiset ”persut” eivät ole suomalaisia ensinkään. He käyttävät valtaa suvereenisti ja empimättä.

Uuden alun mahdollisuus

Maailma oli muuttunut ja Eurooppaa ravisteli valtava työttömyys, uudet globaalit kilpailijat, väestöräjähdys, pakolaisvirrat, Intian vaalit sekä globaali ilmastomuutos, Ukrainan oireilu, Venäjä, uusi maailmanjärjestys.

Euroopan hullu vuosi 2014 on myös sen uuden mahdollisuuden alku, viisauden vuosi, jos se osataan sellaisena käyttää eikä anneta taantuman ja turhauman viedä meitä 1800-luvun alun vuosikymmenille, joiden lopputuloksen me jo tunnemme.

Eurooppa Aasian niemenä, osana Euraasiaa ja vanhan imperialisminsa vankina, on pian 10 miljardin ihmisen elettäväksi levottomuuden pesäke, jossa valtaa on kyettävä käyttämään rinnan niiden voimien kanssa, joiden juuret ovat Euroopan suuressa vuodessa ja sen synnyssä sekä vuoden 2011 suurissa tapahtumissamme ja uuden aikakauden alussa.

Tämän ymmärtämiseen ei jää nyt paljoa aikaa tuhlattavaksi. Aika on nyt pysähtynyt hetkeksi ennen kuin jatkaa matkaansa edelleen syvempään taantumaan ja väärään suuntaan, aggressiiviseen traumaan.

Ellei joku noista yli sadasta mepistä ota ja käännä ajan pyörää jälleen nousuun ja ihmiselle suotuisampaan suuntaan, nuorille työtä järjestäen ja veroparatiisit lakkauttaen, vaihtaen johtoa myös EU:n sisällä, ei vain Ukrainassa.

MATTI LUOSTARINEN
Kirjoittaja on professori, emeritus, filosofian sekä valtiotieteen tohtori ja dosentti.

PÄIVÄN KUVA

KARI KYTÖ

Pesästä lähtö

Tikkanaaras on juuri saanut houkuteltua tyttötikan pyrähtämään pois pesästä. Poikatikka harkitsee vielä pesästä lähtöä.
Tästä tikanpesästä lähti maailmalle peräti kuusi pirteää poikasta.

Päivän kuva -ehdotuksia voi lähettää MT:n toimitukseen osoitteeseen lukijankuva@maaseuduntulevaisuus.fi. Julkaistuista kuvista maksetaan palkkio.

KOLUMNI: KATJA LAMMINEN

Samat oikeudet kaikille ihmisille

En ole koskaan ymmärtänyt, miksi kirkonmiestä tai ketään muutakaan kiinnostaa, yöpyykö naapurin sedän sängyssä mies vai nainen. Sehän on täysin naapurin sedän oma asia. Tärkeintä on, että setä elää valitsemallaan tavalla, joka ei loukkaa ketään.

Onnellinen ihminen on tasapainoinen ja tuottelias. Siksikin yhteiskunnan velvollisuus on mahdollistaa onni kaikille.

Nyt eduskunnan lakivaliokunta katsoi, ettei naapurin setä ansaitse samoja oikeuksia kuin ne, joiden makuuhuoneissa yöpyvien jalkoväleissä on keskenään erilaiset vehkeet.

Homo jääköön kummajaiseksi, joka ei pääse rakastamansa ihmisen kanssa naimisiin.

Rekisteröityä hän saa, mutta silloin seksuaalinen suuntautuminen ilmenee virallisista asiakirjoista. Elää rekisteröidyssä parisuhteessa. Terminä se kuulostaa joltain natsi-Saksan aikaiselta luetteloinnilta.

Naapurin setä on loukkaantunut ja syystä. Lakivaliokunnan keski-ikäiset juntturat eivät pysty järkevästi perustelemaan päätöstään.

Homo jääköön kummajaiseksi, joka ei pääse rakastamansa ihmisen kanssa naimisiin.

katja.lamminen@maaseuduntulevaisuus.fi

Valiokunnan puheenjohtajan Anne Holmlundin (kok.) kommentti on suorastaan ylimielinen. Näin hän vastasi Yle X:lle, kun radiokanava kysyi, miksi hän äänesti lakialoitetta vastaan:

”En oikein jaksaisi enää kommentoida tätä. Olen lakivaliokunnan puheenjohtaja ja tein vain työtäni. Aloite ei ollut lakiteknisesti kunnossa. Näyttää siltä, että lakialoitteesta tulisi muuttaa vain pari lausetta, mutta ei se niin ole.”

Äänestäjänä kyllä toivoisin, että edustaja Holmlund vaivautuisi perustelemaan päätöksiään. Toivoisin myös, että jaksamista riittäisi paitsi kokousviinereiden syömiseen, myös lakien muuttamiseen.

Onneksi edustajat jaksoivat tehdä työnsä silloin, kun naisille myönnettiin oikeus äänestää. Silloin Suomi oli sentään etujoukoissa edistämässä ihmisten tasa-arvoa.

Samaa ei voi enää sanoa vuonna 2014, jolloin homoparit saavat avioitua monessa muussa EU-maassa. Haluaako Suomi todella jäädä Venäjän kanssa nurkkapoteroon pelkäämään homouden kauhistusta?

Eduskunnan lakivaliokunta hylkäsi keskiviikkona kansalaisaloitteen tasa-arvoisesta avioliittolaista äänin 10–6. Vastaan äänestäneet ovat syntyneet ennen vuotta 1967 ja aloitetta kannattaneet sen jälkeen.

Suhtautuminen homoihin on näköjään vahvasti sukupolvikysymys. Toivoisin, että nuoria kuunneltaisiin tässä asiassa. Nuorethan pääsääntöisesti avioituvat ja rakentavat tätä maailmaa.

Moni tasa-arvoa vastustava perustelee takapajuisuuttaan sillä, avioliittoinstituutio on miehen ja naisen välinen asia.

No niin on, kunnes laki muutetaan. Lait tulevat ihmisen kynästä, eivätkä taivaasta annettuna. Raamattuun vetoaminen on tässä asiassa pelkkää sanahelinää.

Kantasanalla avio ei ole kristillistä taustaa. Kaisa Häkkisen Etymologisen sanakirjan mukaan (2004) avio-sanan alkuperä on kiistanalainen. Sitä on pidetty vanhana germaanisena, lakia tai normia merkitsevänä lainana.

Todennäköisemmin avio olisi johdos omaperäisestä ava-vartalosta. Tämän mukaan avioliitto olisi siis avoin, julkinen, laillinen liitto.

En tiedä, olenko tullut hulluksi, mutta minusta kuulostaa siltä, että avioliitto kuuluisi kaikille aikuisille, tasavertaisille yhteiskunnan jäsenille.

Homoparien adoptio-oikeutta en Holmlundin tavoin edes jaksaisi sohia. Aihe yksinkertaisesti turhauttaa liikaa.

Maailmassa on niin paljon kurjuudessa eläviä lapsia, jotka voisivat homoparien adoptio-oikeuden myötä päästä rakastavaan ja turvalliseen kotiin.

Sydäntä raastaa, jos tämä mahdollisuus jätetään käyttämättä.

Mielipidettä voidaan kysyä myös niiltä suomalaisilta, jotka ovat kasvaneet alkoholisti- tai avioeroperheessä. Oliko siinä kaiken riidan keskellä tärkeintä, että isällä on munat ja äidillä vako? Tuskinpa.

Onneksi eduskunnan lakivaliokunta ei ole yksinvaltias lainsäädännössä.

Kenties jo loppusyksystä kaikki kansanedustajat pääsevät ottamaan kantaa samaa sukupuolta olevien avioliittooikeuteen.

Toivotaan, että talossa istuu humaania, kansaa kuuntelevaa väkeä, joka ei ole jäänyt ennakkoluulojensa vangiksi.

On muistettava, että tasa-arvoisen avioliittolain hyväksyminen aiheuttaa vain sen, että osa homopareista menee naimisiin. Laki itsessään ei muuta ketään homoksi.

LEHTIKATSAUS

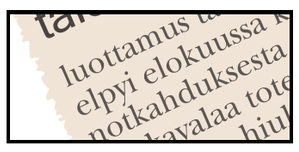

Omaishoitajien pitkä piina

Etelä-Suomen Sanomien mielestä omaishoitajien pitkä piina jatkuu.

”Sosiaali- ja terveysministeriön työryhmä luovutti maaliskuussa esityksensä omaishoidon kansalliseksi kehittämisohjelmaksi peruspalveluministeri Susanna Huoviselle (sd.). Esityksen mukaan omaishoitajille tulisi taata kahdesta kolmeen vapaavuorokautta kuukaudessa.

Työryhmän esityksen vastaanottanut Huovinen vakuutti, että muutokseen on poliittista tahtoa. Toistaiseksi tämä tahto ei ole muuttunut poliittisiksi päätöksiksi, vaikka omaishoitajat ovat kaikkien puolueiden ystäviä ennen vaaleja. On kohtuutonta, jos omaishoitouudistusta siirretään jälleen kerran ja omaishoitajien arvokas ja raskas työ ei saa ansaitsemaansa arvostusta.”

Näillä mennään

Ilta-Sanomat muistuttaa, että imagopolitiikka ei nyt riitä.

”Vajaan kymmenen kuukauden kuluttua on eduskuntavaalit, joihin mennessä hallitus yrittää vakuuttaa kyvystään hallita.

Vaaleista ei ole liian aikaista puhua, sillä kokoomuksen runsaita ministerivaihdoksia on keskustelussa tulkittu Stubbin yritykseksi koota sellainen kokoomusjoukkue, jolla kehtaa mennä vaaleihin.”

”Kun ministereitä lähtee tai ex-ministeri Jari Koskisen (kok) tapauksessa lähdetetään, heidän tilalleen tarvitaan uudet, ja Stubb kaivoi puolueensa henkilöresurssivarastosta parasta mitä löysi. Näillä mennään nyt!

Huonolla tolalla olevat maan asiat eivät siitä pahene, että hallitseminen näyttää hyvältä. Tosin korea kuori ei pakkauksen sisältöä myöskään paranna, ja siksi imagopoliitikko yrittää pitää yleisön katseen kuoressa.

Hallituksen kannalta ei olisi suotavaa, että liian moni äityisi kysymään, onko keisarilla vaatteita.”